

Cikel Pogovori s skladatelji

Ideja o nastanku

Ideja o ciklu pogovorov s skladatelji se je porodila v pogovoru s predsednikom Društva slovenskih skladateljev Nenadom Firštom. Bilo je kmalu po zagovoru moje doktorske disertacije na oddelku za muzikologijo filozofske fakultete v Ljubljani, ki sem jo pripravljala pod mentorstvom red. prof. dr. Matjaža Barba; v njej pa sem obravnavala sobivanje družbenega, stanovskega in umetniškega v zgodovini Društva slovenskih skladateljev.

Po zagovoru, na katerem me je prijetno presenetila delegacija Društva slovenskih skladateljev, sva se z Nenadom Firštom srečala pravzaprav zaradi pobude društva, da bi nekoliko prilagojena in skrajšana disertacija izšla v knjižni izdaji.

Zgodovina Društva slovenskih skladateljev je seveda zbir pobud in prizadevanj tistih, ki so jo pisali in živeli, raziskovalna perspektiva moje naloge pa je bila namerno usmerjena v odkrivanje tistega, kar je v letih njegovega obstoja iz množice osebnih prispevkov preraslo v društveno in si tako v javnem življenju ustvarilo svoje življenje.

Pri tem preprosto ni bilo mogoče spregledati prispevka posameznih skladateljev k razvoju ter obogatitvi društvene dejavnosti in slovenskega glasbenega življenja nasploh. Spominjam

se, kako sem Nenadu Firštu navdušeno pripovedovala svoje vtise o skladateljih, o katerih sem se še pred kratkim učila iz knjig, izvajala njihova dela ali na koncertih spoznavala njihov glasbeni jezik. Ob raziskovanju slovenske glasbene preteklosti sem jih imela priložnost spoznati še drugače, bolj celovito. Prebiral sem njihovo korespondenco, se poglobljala v njihove programske zasnove in se seznanjala z njihovimi osebnimi dilemami. Niso bili več le imena na partiturah in koncertnih listih, pred menoj so zrasle celovite osebnosti, pogosto tudi kritični presojevalci stanja na področjih kulture, izobraževanja in širokega nabora drugih družbenih polj.

Beseda je dala besedo in ideja o tem, da bi javnosti predstavili glasbene ustvarjalce današnjega trenutka, njihov ustvarjalni kredo in razmisleke o svetu, v katerem ustvarjajo in ga s svojo ustvarjalnostjo tudi sooblikujejo, je zagledala luč sveta. Pripravila sem pisno zasnovo, ki sta jo podprla upravni odbor Društva slovenskih skladateljev ter njegova strokovna služba, in septembra 2012 smo na prvem večeru gostili skladatelja in dolgoletnega vodjo založniške dejavnosti društva, Iva Petrića.

Z uvrstitvijo cikla Pogovori s skladatelji v svoj program je Društvo slovenskih skladateljev svoji uveljavljeni koncertni in založniški ponudbi dodalo še tretjo programsko razsežnost;

Dr. Sonja Kralj Bervar in Jakob Jež

občinstvu je omogočilo živ stik s skladateljskimi osebnostmi današnjega trenutka, z njihovimi ustvarjalnimi dosežki in dilemami, njihovimi pogledi na stanje in razvoj nacionalnega glasbenega življenja ter njihovim osebnim doživljskim svetom.

Programska zasnova in izvedba

Programska zasnova in izvedba večerov sta v svojem bistvu preprosti, njuna temeljna rdeča nit pa je popolna osredinjenost na posameznega ustvarjalca. V približno devetdesetminutnem pogovoru se nam tako odstrejo ustvarjalčevo življenje, ustvarjanje, profesionalno delo, njegovi pogledi na kulturno življenje, izobraževanje in svet, v katerem ustvarja. Uvede ga predstavitel, ki prinaša temeljne podatke o gostu večera, pa tudi avtorski pogled na njegov glasbeni izraz in poskus orisa osebnosti skladatelja.

Sledi sproščen pogovor, v katerega se s komentarji ali dopolnili pogosto vključijo tudi obiskovalci. Že v prvi sezoni so namreč odstiranja tančic skrivnosti mojstrov slovenskih glasbenih partitur v Osterčevo sobo na Društvu slovenskih skladateljev privabila zvesto strokovno in ljubiteljsko občinstvo – skladateljske kolege, glasbene poustvarjalce, profesorje, študente in ljubitelje sodobne slovenske glasbe.

Med pogovorom skupaj prisluhnemo kratkim odlomkom del, ki jih izbere skladatelj sam, med ogledom fotografij iz skladateljevega osebnega arhiva, ki jih spremljajo zanimivi, pogosto tudi šegavi komentarji, pa imamo priložnost pokukati v njegov zasebni svet.

Tako poleg strokovnih pogledov odkrijemo še, kdo med skladatelji je najboljši šahist, kdo poliglot, kdo prebira poezijo, kdo

je ljubitelj živali, koga prežema pedagoška muza, koga navdihuje duhovnost, kdo se ukvarja s fotografijo, kdo si je doma ustvaril družinski orkester. Razkrivamo spomine skladateljev o njihovem otroštvu, glasbenih mentorjih, razmišljamo o vlogi glasbenega izobraževanja pri razvoju mladih osebnosti, o ukrepih kulturne politike, o podpori slovenski glasbeni ustvarjalnosti v javnih ustanovah in slišimo še marsikaj zanimivega.

V prvih dveh sezonah so se predstavili skladatelji Ivo Petrić, Darijan Božič, Nenad Firšt, Jani Golob, Peter Šavli, Pavel Mihelec, Uroš Rojko, Jakob Jež, Marko Mihevc Muni, Dušan Bavdek, Janez Matičič, Tomaž Habe in Andrej Misson, 30. maja 2014 pa smo v sodelovanju s konservatorijem za glasbo in balet v Ljubljani pripravili še slavnostni pogovor z akademikom Lojzeto Lebičem ob njegovem življenjskem jubileju ter s tem zaokrožili drugo sezono pogovorov.

Vse večere je za svoj arhiv posnelo Društvo slovenskih skladateljev, nekatere med njimi pa tudi RTV Slovenija. Z arhiviranjem zvočnih zapisov želimo omogočiti njihovo dostopnost širšemu krogu strokovne in druge zainteresirane javnosti, zvočne zapise misli slovenskih glasbenih osebnosti, ki s svojim delom že v današnjem trenutku vstopajo v prihodnjo glasbeno zgodovino, pa želimo ohraniti tudi za prihodnje rodove. Zavedamo se, da s pogovori soustvarjamo dediščino, ki bo obogatila zakladnico spomina slovenske glasbene prihodnosti.

Je bila odločitev za pogovorni cikel pravilna

Danes se o upravičenosti uvrstitve pogovorov v programski okvir Društva slovenskih skladateljev ne sprašujemo več, saj njihova priljubljenost govori sama zase. Intimna Osterčeva

dvoranica je ob pogovorih običajno napolnjena do zadnjega kotička, nekateri zvesti obiskovalci pa so jih zaradi pomanjkanja prostora poslušali tudi že stoje.

Prepričani smo, da smo s ciklom še izpopolnili kakovostno programsko shemo Društva slovenskih skladateljev, ki profesionalno in kontinuirano skrbi za spodbujanje slovenske glasbene ustvarjalnosti ter kakovostno koncertno in založniško predstavitev njegovega delovanja v domačem in mednarodnem kulturnem prostoru.

Občinstvu smo omogočili »živi stik« z glasbenimi ustvarjalci, z njihovimi ustvarjalnimi dosežki in dilemami, njihovim osebnim doživljajskim svetom in prispevkom za razvoj nacionalnega glasbenega življenja.

S tem smo želeli prispevati k vidnejši vlogi slovenskih skladateljev v današnjem kulturnem in širšem družbenem življenju ter k promociji njihovih ustvarjalnih dosežkov in ustvarjalnosti nasploh.

Pot naprej

Članstvo Društva slovenskih skladateljev je tako raznoliko in številno, da bi lahko s pogovori nadaljevali še nekaj let, seve-

da če bo pri organizatorjih in občinstvu zanimanje za tovrstne večere. Prepričana sem, da je treba odšteti še številne tančice s skrivnosti glasbenega ustvarjanja, ki poteka v samoti, nagovoriti glasbena vprašanja sedanjosti, ki so v hrupu populizma pogosto preslišana, in opozoriti na umetniške dosežke, ki nastajajo danes in tukaj, med nami.

Vse z namenom ohranjanja spomina, odstranjanja novih svetov in širitve kroga ljubiteljev glasbene umetnosti. Da bi jo doumeli, spoštovali, ohranjali in razvijali. Da bi na temeljih dosežene ga spodbujali nova glasbena iskanja. Da bi se zavedali, da med nami ustvarjajo velike skladateljske osebnosti.

Morda bomo ob priložnosti poudarke pogovorov tudi zapisali in izdali v tiskani obliki.

A vse ob svojem času, najprej bo treba zbrati moči za izdajo knjige o zgodovini Društva slovenskih skladateljev, ki je bila pravzaprav povod za nastanek cikla, ki nam širi obzorja in plemeniti srca.

Dr. Sonja Kralj Bervar in akademik Janez Matičič